

A MAGYAR VÖRÖSKERESZT EGYLET JUBILEUMA

A világháborúban mint az önkéntes ápolónői kiképzés egyik vezetője, majd később mint a vöröskeresztes ápolónői iskola orvosfőnöke s mint egy nagy sebészi klinika tanára, ahol a betegápolást a Vöröskereszt kiváló ápolónői kara látja el, ismerkedtem meg azzal a szellemmel, mely a magyar Vöröskereszt Egylet női hadseregét áthatja s ezen keresztül azzal a lelkes önzetlenséggel, mellyel az egyesület vezetősége egyre fokozottabb mértékben iparkodik a maga részét kivenni a magyar közegészségügy felépítésében.

A genfi egyezmény kimagasló jelentősége kétségtelenül abban van, hogy nyomába – az addig csak egyes hadviselő felek között fennállott és csak ad hoc kötelező erejű szerződések helyébe – olyan intézmény lépett, amely a humanitásnak népeket átható gondolatából fakadva, az egyes államokat kölcsönösen kötelezte az emberiségnek háború esetén való gyakorlására, abból indulva ki, hogy az emberiség minden nemzetnek közös tulajdona. A genfi egyezmény és így a Vöröskereszt létrejöttéhez az indító okot a krími hadjáratot követő lombardiai harcok sorában a solferinói csata adta meg. Egy Dunant Henrik nevű egyszerű svájci polgár, meglátogatván a solferinói harcteret, mint szemtanú leírta az ütközetek egyes szívbemarkoló jeleneit és a sebesültek kétségbeejtő helyzetét; írásai közül *Un souvenir de Solferino* című munkája aratta a legnagyobb sikert, amelynek alapján a szerző a kultúrtörténelem egyik legnagyobb alakjává vált. Dunant eszméinek kivitele iránt a kezdeményezést a *Société Genevoise d'Utilité Publique* élén elnökével, Moynier Gusztávval ragadta meg, melynek titkára maga a szerző Dunant lett. Ennek a közhasznú társulatnak sikerült 1863 október 20-án Genfben nemzetközi konferenciát egybehívnia, melyen 16 nemzet 36 kiküldöttje jelent meg és meghozta ismert határozatait. A konferenciát követő napon a társulat kiküldött ötös bizottsága kivált az őt kiküldő közhasznú társulathoz és megalakította a *Comité International de la Croix-Rouge* nevű, Genfben ma is működő bizottságot, melynek nemzetközi jogi létalapját későbbi nemzetközi konferenciák teremtették meg. A Moynier elnöklésével lefolyt és 1864 augusztus 22-én befejezett diplomáciai konferencián 12 állam megbízottja írta alá a már többször említett genfi elnevezés alatt ismert egyezményt, amelyhez az évek folyamán

mindig több és több állam, köztük 1866-ban a königráti csata után az osztrák császárság is csatlakozott.

A genfi egyezmény kétségtelenül a legnagyobb jelentőségű kultúrtörténelmi tények egyike, mely korszakalkotónak is mondható, mert ezzel megszűnt, – ha sajnos nem is a háború maga – hanem a háború felelősség nélkül való kegyetlensége, helyet adva a csatatereken is a könyörületességnek. A genfi egyezmény keretében ezidőszerint helyetfoglaló 62 tagállamban egymástól független nemzeti vöröskereszt egyletek létesültek, melyeknek szervezetét az illető államok alkotmányának megfelelő törvények, alapszabályok, szabályzatok stb. határozzák meg.

Ezek sorában foglal helyet a *Magyar Vöröskereszt Egylet* is, amelynek alapítására az 1878. évi boszniai megszállás adott alkalmat, amikor is a fővárosi nőegyletek, boldog emlékü Erzsébet királynénk legfőbb védnökségével, hazafias munkára tömörültek.

A Magyar Vöröskereszt Egylet alapítását legfelsőbb királyi rendeletre 1878. évi április 12-én Bécsben megtartott kormányközi értekezleten határozták el, a szervezésre vonatkozó alapelvek legfelsőbb jóváhagyása pedig 1880. évi október hó 12. napján történt meg. Nyilvánvaló, hogy a Magyar Vöröskereszt Egylet nem vonható minden megkülönböztetés nélkül a magyar társadalmi egyesületek fogalma alá, ezek sorában nem „első a hasonlóak között”, hanem bizonyos egyedülálló államjogi jelleggel bír és így mondhatjuk: az állami szervezet kiegészítő része. Noha szervezet szempontjából társadalmi intézmény, belső lényegét tekintve közintézmény, vagyis a magyar állam társadalmi végrehajtó szerve.

A nemzeti vöröskereszt egyletek sorában – és ezt büszke öntudattal állapíthatjuk meg – a világháború alatt a Magyar Vöröskereszt Egylet is hatalmas munkát végzett. A sokféle irányban felmerült szükségletek több irányba ágazódó intézmények felállítását kívánták, így elsősorban a sebesültszállítás, üdültetés, gyors segélyezés, a hadifoglyok, internáltak, túsok és menekültek gyógyítása érdekében. Ezenfelül természetesen egészségügyi intézmények is nagyszámban létesültek mind a hadszíntéren, mind pedig a mögöttes országrészekben is a Vöröskereszt Egylet égisze alatt. A Magyar Vöröskereszt Egylet fenntartott a hadszíntereken három nagy tábori kórházat, egy nagyszabású sebészcsoporthoz, két nagyobb sebészkülönítményt, húsz segélyhelyet, minden hadseregpáncsnokság mellett egy-egy központi tábori

raktárt, az ezek alá tartozó, a harcpontra kitöltött több főszakosztással, a sebesültszállításra pedig három kórházvonatot és hat segélyvonatot. A mögöttes ország-részekben 1922 kisebb-nagyobb Vöröskereszt kisegítő-kórház működött, összesen 116.000 ágygal. A harc-terre 1400 hivatásos ápolónőt küldött a sebesültek ápolá-ására, az országban magában pedig több mint 10.000 önkén-tes képzett ápolónője ápolta a szenvedőket. Budapesten és a hazatérők segítségére Kiewben hadifogoly-missziót állított fel raktárral és 150 ágyas kórházzal és több kiren- deltséggel, továbbá Wilnában, Sassnitzben, Csernovitz- ben, Máramaroszigeten, Brassóban és más fontos belépő helyeken átvételi állomásokat. Ezenfelül a szövetséges Törökország és Bulgária fővárosában életrehívott egy- egy nagy modern hadikórháza is nemes céljainak szol- gálatában állt.

Részrehajlás nélkül állapíthatjuk meg tehát, hogy a világháború alatt a szeretet munkájából a többi nemzetek hasonló intézményei sorában a Magyar Vöröskereszt Egylet is alaposan kivette részét. Igaz, hogy erejét a végkimerülésig feszítette meg és a haza oltárán anyagilag elvérzett, de miként a nemes fém a tűzben, meg is állta a világégésben a hét próbát és magának az egész világ előtt régi fényéhez méltó, elévülhetetlen tekintélyt biztosított.

A világháború vége semmiképp sem jelentette a Vöröskereszt működésének végét, hanem annak inkább még szélesebb körre való kiterjesztését, mert a háború nyomasztó következményei, addig alig ismert arányok- ban, ekkor jelentkeztek igazán. A veszített háború után kitört forradalmak és az idegen megszállás okozta szociális nyomor annak felismerésére vezetett, hogy itt segítséget csakis az összes erők megfeszítése és össz- pontosítása tud biztosítani. 1925-ben súlyos anyagi nehézségek közepette újból megindítja az elismert, magas színvonalon álló ápolónőképzést, amely kül- földön is mintául szolgált. 1932-ben, hála a kormány megértő jóindulatának, a Vöröskereszt életében új kor- szak kezdődik. Egymásután alakulnak ki a Magyar Vöröskereszt új elsődleges munkakörei, így az ápolónői szakosztály keretén belül a házi betegápolás oktatása és az önkéntes ápolónők kiképzése, valamint a hivatásos ápolónők számára az iskolák gyors egymásutánban való szaporítása. Ma, a budapesti felső ápolónőképző iskolán kívül, vidéken négy rendes ápolónőképző iskola működik 88 növendékkel. Jövőben alkalmasint két újabb iskola létesül. Ma a Magyar Vöröskereszt 800 kiképzett önkén- tes ápolónőve rendelkezik és a tanfolyam hallgatóinak száma állandóan emelkedik.

A házi betegápolási tanfolyamok révén ma már közel 10.000 asszony és leány tud a családban beteget szakszerűen ápolni. A mentésügy terén a Magyar Vöröskereszt közel ezer elsősegély állomást létesített és 224 útkaparó tud első segélyt adni, nemcsak az országúti szerencsétleneknek, hanem azoknak is, akiket mezei munka közben ért baleset. A Balatonon és a Dunán a Vöröskereszt menti a viharba került vízisportolókat, e téren összesen 38 állomás fejt ki tevékenységet. 1935- ben megrendezte Budapesten az országúti elsősegély központi konferenciát és 1937-ben az első egészségügyi repülési nemzetközi konferenciát. A légtalpon sok ága közül a magyar élet megmentését a kormány az egyesü- letre bízta. Közel 60.000 egyén tud már légitámadás esetén életet és vagyont menteni. Ennek a személyzet- nek kiképzése ^\$0 tanfolyam keretében történik.

Közismert az a hatalmas munka is, amelyet a Vöröskereszt az utóbbi időben a hatóságokkal karöltve szociális téren kifejt. Ma közel 600 vidéki szervezettel dicsekedhet.

A Magyar Vöröskereszt fennállása hatvanadik év- fordulójának idején, hála az állam megértő támogatásá- nak, ma már oly anyagi és az ország társadalmának be- szervezése útján oly lelki felkészültséggel rendelkezik, mint amilyennel – különösen az utóbbira gondolok - még a világháború kitörésekor sem rendelkezett.

Prof. Verebély Tibor dr.